

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Metody badań etnograficznych Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Etnologia Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Antropologii i Kulturoznawstwa Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 20ETNS.11N.10159.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy Blok zajęciowy Przedmioty nieprzypisane
Koordynator zajęć	Jacek Schmidt	
Prowadzący zajęcia	Jacek Schmidt, Natalia Bloch	
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia - Wykład: 30, Egzamin - Ćwiczenia: 30, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 6

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Zaznajomienie z przekrojową wiedzą na temat realizacji projektu naukowego o profilu etnograficznym i jego etapów: od sformułowania problemu badawczego do opracowania raportu
C2	Przedstawienie kluczowych dla etnografii technik badawczych, takich jak: obserwacja i wywiad/rozmowa – ich typologii, stosowalności w określonych sytuacjach społecznych, rejestracji, weryfikacji, analizowania i prezentacji wyników
C3	Przedstawienie narzędzi i innych materiałów pomocniczych niezbędnych do realizacji badań etnograficznych
C4	Przekazanie wiedzy na temat tekstów i dokumentów oraz materiałów audiowizualnych wykorzystywanych w etnografii, a także metod analizy ich treści
C5	Omówienie roli badacza jako narzędzia w procesie poznawania życia społecznego i kultury oraz założeń autoetnografii
C6	Omówienie reguł i standardów etycznych wymaganych na poszczególnych etapach etnograficznej pracy badawczej
C7	Zaznajomienie ze specyfiką różnych metod, podejść, procedur i strategii badawczych (np. studia przypadku, metoda biograficzna, metoda etnogeograficzna, badania panelowe)
C8	Kształtowanie podstawowych umiejętności w zakresie rozpoznawania form piśmiennictwa etnograficznego oraz sporządzania tekstów antropologicznych

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Ma podstawową wiedzę na temat obszarów rzeczywistości eksplorowanych przez antropologa i wykorzystywanych w tym celu danych źródłowych, zna aparat pojęciowy odnoszący się do metodologii i metodyki badań etnograficznych	ETN_K1_W01, ETN_K1_W02	Egzamin ustny, Projekt
W2	Zna podstawowe zasady obowiązujące podczas projektowania i realizacji badań etnograficznych, w tym procedury właściwe dla każdego etapu postępowania badawczego	ETN_K1_W01, ETN_K1_W02, ETN_K1_W03	Egzamin ustny, Projekt, Raport
W3	Rozpoznaje główne etnograficzne (oraz inne jakościowe) techniki badawcze – sposoby pozyskiwania danych, dostrzega ich zróżnicowanie, wie jakie mają zastosowania w procesie rozpoznawania różnych elementów rzeczywistości społeczno-kulturowej (zachowania, materialne rezultaty zachowań, formy wiedzy) w różnych kontekstach społecznych	ETN_K1_W02, ETN_K1_W03, ETN_K1_W07	Egzamin ustny, Projekt
Umiejętności - Student/ka:			

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
U1	Rozpoznaje główne etnograficzne (oraz inne jakościowe) techniki badawcze – sposoby pozyskiwania danych, dostrzega ich zróżnicowanie, wie jakie mają zastosowania w procesie rozpoznawania różnych elementów rzeczywistości społeczno-kulturowej (zachowania, materialne rezultaty zachowań, formy wiedzy) w różnych kontekstach społecznych	ETN_K1_U01, ETN_K1_U02, ETN_K1_U05	Egzamin ustny, Projekt, Raport
U2	Rozpoznaje poszczególne źródła zastane: teksty, dokumenty, materiały audiowizualne i in. , zna podstawowe metody ich analizy i potrafi oszacować przydatność w badaniu etnograficznym	ETN_K1_U01, ETN_K1_U05	Egzamin ustny
U3	Wie na czym polega autoetnografia, jaka jest rola badacza jako narzędzia badawczego, potrafi ocenić znaczenie tej formy aktywności badawczej jako sposobu walidacji	ETN_K1_U02, ETN_K1_U03, ETN_K1_U04	Egzamin ustny, Projekt, Raport
Kompetencje społecznych – Student/ka:			
K1	Wie jakie normy i standardy etyczne obowiązują etnografa podczas konceptualizacji badań, pobytu w terenie, a następnie przechowywania i upowszechniania zebranych danych i płynących z nich wniosków	ETN_K1_K03, ETN_K1_K04	Egzamin ustny, Projekt
K2	Umie rozpoznawać różne formy tekstów etnograficznych i zna zasady obowiązujące przy przygotowywaniu takich tekstów	ETN_K1_K07	Egzamin ustny, Projekt, Raport

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Specyfika badań etnograficznych; Elementy rzeczywistości interesujące antropologa i typy źródeł; Podstawowe terminy: "metoda", "metodyka", „teren”, „badania terenowe”, "procedury i techniki badawcze", „etnografia” i in.	W1	Wykład, Ćwiczenia
2.	Obserwacja w badaniach etnograficznych: psychologiczne, społeczne i kulturowe aspekty postrzegania, technik prowadzenia obserwacji i jej rejestracji, opis obiektu, obserwacja zachowań, opis a wyjaśnianie, opis a wiedza badacza	W3, U1	Wykład, Ćwiczenia
3.	Rozmowa naturalna, wypowiedzi spontaniczne i wywołane, wywiad (typy wywiadu, style prowadzenia wywiadu, techniki zapisu wywiadu, psychologiczne, społeczne i kulturowe aspekty kontaktu badacza z informatorem)	W3, U1	Wykład, Ćwiczenia
4.	Sytuacje społeczne badań etnograficznych	W1, U1, K1	Wykład
5.	Metoda biograficzna i wywiad narracyjny; wywiady grupowe (badania fokusowe)	W1, U1, K1	Wykład

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
6.	Materiały i metody wizualne w badaniu etnograficznym	W3, U1, U2	Wykład
7.	Techniki projekcyjne w badaniu etnograficznym	W3, U1	Wykład
8.	Metoda monograficzna i typy studiów przypadku - i ich charakterystyka	W2, W3, U1	Wykład
9.	Pomoce badawcze do pracy w terenie: dziennik badacza jako podstawowy dokument etnografa; kwestionariusz wywiadu (zasady opracowania, typy dyspozycji oraz pytań kwestionariuszowych, najczęściej spotykane wady pytań), ankieta, środki pomocnicze do realizacji badań (w tym - techniki rejestracji danych)	W2, W3, U1	Wykład, Ćwiczenia
10.	Źródła zastane (teksty) w badaniu etnograficznym: dokumenty urzędowe, osobiste, dane statystyczne, materiały prasowe, literatura piękna i podróżnicza, kroniki, dane internetowe (etnografia wirtualna) i in.	W3, U2, K2	Wykład
11.	Autoetnografia; rola, kompetencje i refleksyjność etnografa	W3, U3, K2	Wykład, Ćwiczenia
12.	Metody pisania i czytania tekstów w etnologii/antropologii kulturowej	W2, K2	Wykład, Ćwiczenia
13.	Przygotowanie i realizacja mini projektu z zastosowaniem obserwacji oraz wywiadu oraz opracowanie raportu z badań	W2, W3, K2	Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień
Ćwiczenia	Metoda analizy przypadków, Uczenie problemowe (Problem-based learning), Metoda ćwiczeniowa, Metoda projektu

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	legitymowanie się zaliczeniem z ćwiczeń przed przystąpieniem do egzaminu. Zdanie egzaminu ustnego (treści wykładowe oraz lektury obowiązkowe) - studenci są zaznajomieni z listą pytań odnoszących się do treści wykładowych (jest ich 12) oraz treści lektur (jest ich 10). Egzaminator zadaje trzy pytania z list (dwa odnoszące się do treści wykładowych, jedno do treści lektur). Aby otrzymać ocenę dostateczny lub dostateczny plus należy wylegitymować się znajomością odpowiedzi na dwa z trzech pytań. Aby otrzymać ocenę dobrą należy wylegitymować się pełną znajomością na dwa pytania i podstawową znajomością odpowiedzi na trzecie pytanie. Aby uzyskać ocenę dobry plus lub bardzo dobry należy wylegitymować się kompletną znajomością odpowiedzi na wszystkie trzy pytania (w tym przypadku różnica w ocenie będzie zależna od jakości sposobu prezentacji wypowiedzi w warstwach syntetycznej i analitycznej).

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Ćwiczenia	Aktywny udział w zajęciach (systematyczna aktywność w dyskusjach, ćwiczeniach, symulacjach). Realizacja mini-projektu badawczego oceniona na podstawie realizacji 5 pisemnych zadań częściowych (1. sformułowanie problemu i pytań badawczych; 2. Sporządzenie notatki terenowej z obserwacji; 3. przygotowanie mini-kwestionariusza wywiadu częściowo ustrukturyzowanego; 4. Sporządzenie transkrypcji przeprowadzonych min. 3 wywiadów częściowo ustrukturyzowanych; 5. dokonanie analizy zgromadzonego materiału metodą tematycznego kodowania treści). Napisanie raportu końcowego z realizacji mini-projektu badawczego. Elementy składowe zaliczenia: aktywność na zajęciach (30%) = 3 pkt. zadania częściowe (35%) = 3,5 pkt. raport końcowy z realizacji mini-projektu (35%) = 3,5 pkt. Punktacja a ocena: 9-10 pkt.: 5 ; 7,5-8,5 pkt.: 4,5 ; 6-7 pkt.: 4 ; 5-5,5 pkt.: 3,5 ; 4-4,5 pkt.: 3 ; 0-3,5 pkt.: 2

Literatura

Obowiązkowa

1. Angrosino, Michael, 2010. Badania etnograficzne i obserwacyjne, Warszawa: PWN, s. 19-177.
2. Clifford James, 2004. Praktyki przestrzenne: badania terenowe, podróże i praktyki dyscyplinujące w antropologii, W: Badanie kultury. Elementy teorii antropologicznej. Kontynuacje.(Wybór: M. Kempny, E. Nowicka), Warszawa: PWN, s. 139-179.
3. Flick Uwe., Projektowanie badania jakościowego, PWN, Warszawa 2010, s. 55-94.
4. Hammersley Martyn, Atkinson Paul, 2000. Metody badań terenowych, Poznań: Zysk i S-ka, s. 56-130, 163-180.
5. Silverman David, 2007. Interpretacja danych jakościowych, Warszawa: PWN, s. 29-69.
6. Silverman David, Prowadzenie badań jakościowych, PWN, Warszawa 2009, s. 41-72.

Dodatkowa

1. Denzin, Norman K., Lincoln Yvonna S. (red.), 2009, Metody badań jakościowych, tomy 1-2, Warszawa: PWN.
2. Yin Robert K., 2015, Studium przypadku w badaniach naukowych. Projektowanie i metody, Kraków: WUJ.
3. Creswell, John W., 2013, Projektowanie badań naukowych. Metody jakościowe, ilościowe i mieszane, Kraków: WUJ.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Ćwiczenia	30
Czytanie wskazanej literatury	30
Przygotowanie projektu	30
Przygotowanie raportu	30
Przygotowanie do egzaminu	30
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 180

Liczba punktów ECTS	ECTS 6
----------------------------	------------------

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
ETN_K1_K03	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do samodzielnego, twórczego i przedsiębiorczego planowania i realizacji powierzonych zadań
ETN_K1_K04	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do identyfikowania i rozstrzygania współczesnych problemów cywilizacyjnych zgodnie z teoriami, metodologią, metodyką etnologii i antropologii kulturowej
ETN_K1_K07	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do wnikliwej i krytycznej refleksji nad pluralizmem kulturowym, religijnym i aksjologicznym
ETN_K1_U01	Absolwent/ka potrafi w sposób krytyczny wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł w zakresie etnologii i antropologii kulturowej
ETN_K1_U02	Absolwent/ka potrafi trafnie rozpoznawać i rozwiązywać, w tym planować i organizować pracę własną oraz innych, dobierać metody i narzędzia badawcze, opracować i zaprezentować wyniki badań własnych i zespołowych w zakresie etnologii/antropologii kulturowej w powiązaniu z innymi dyscyplinami
ETN_K1_U03	Absolwent/ka potrafi samodzielnie i w zespole zdobywać wiedzę, rozwijać umiejętności badawcze i profesjonalne korzystając ze wsparcia opiekunów naukowych wraz z nabywaniem umiejętności planowania i realizacji własnego uczenia się przez całe życie
ETN_K1_U04	Absolwent/ka potrafi posługiwać się zaawansowanymi ujęciami teoretycznymi, paradygmatami badawczymi i terminologią specjalistyczną z zakresu etnologii/antropologii kulturowej w rozwiązywaniu złożonych i nietypowych problemów badawczych
ETN_K1_U05	Absolwent/ka potrafi rozpoznać różne rodzaje wytworów i obszarów kultury oraz przeprowadzić ich krytyczną analizę i interpretację z zastosowaniem właściwych dla etnologii/antropologii kulturowej metod badawczych wykorzystując nowoczesne technologie
ETN_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu zaawansowanym miejsce, znaczenie, i specyfikę przedmiotową etnologii i antropologii kulturowej w dziedzinie nauk humanistycznych
ETN_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu zaawansowanym terminologię właściwą dla etnologii i antropologii kulturowej
ETN_K1_W03	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu zaawansowanym teorie i metodologie właściwe dla etnologii i antropologii kulturowej
ETN_K1_W07	Absolwent/ka zna i rozumie właściwe dla etnologii i antropologii kulturowej metody analizy i interpretacji różnych wytworów oraz dziedzin kultury